

Nr 1017

Av herrar **Jönsson** i Ingemarsgården och **Hamrin** i Kalmar, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 158, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 4:o), 11:0), 16:0) och 17:0) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

I det i propositionen nr 158 intagna förslaget till lag angående ändrad lydelse av regeringsrättslagen föreslås, såvitt gäller 2 § 4:o), att mål om ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik skall undantagas från regeringsrättslagens huvudregel att ersättningsmål, som i administrativ väg fullföljes till Kungl. Maj:t, skall avgöras av regeringsrätten och icke i statsrådet. Denna huvudregel betingas av den allmänna grundprincipen för fördelningen av besvärsmål mellan Kungl. Maj:t i statsrådet och regeringsrätten, nämligen att mål som är av huvudsakligen rättslig karaktär skall avgöras av regeringsrätten. Frågor om ersättning, som skall bestämmas i enlighet med generella regler i lag eller annan författning, innefattar regelmässigt sådana rent rättsliga prövningsmoment, att besvärsmål rörande dylika spörsmål generellt tillförts regeringsrättens kompetensområde.

I propositionen anföres inga egentliga skäl, på grund av vilka avvikelser skall ske från denna huvudregel vad gäller mål om ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik. Sammanlagt beräknas kostnaderna för denna övergång komma att uppgå till 400 miljoner kronor, ett belopp som sannolikt kommer att överskridas. Hur stor del av detta belopp, som kommer att utgå enligt kungörelsen den 10 april 1964 om ersättning för kostnader i samband med denna övergång, låter sig icke nu med säkerhet avgöra. Fråga torde emellertid vara om belopp å tillhoppa mer än 100 miljoner kronor.

Det ter sig synnerligen otillfredsställande att bestämmandet av ersättning i de i kungörelsen angivna fallen skall behandlas som en rent administrativ angelägenhet undandragen även de administrativa domstolarna. Av vikt är i sammanhang av detta slag att medborgarna behandlas lika och har möjlighet att i betryggande former få till stånd en opartisk bedömning av domstol rörande sina anspråk. Även om det saknas anledning att misstänkliggöra objektiviteten vad gäller behandlingen av ersättningsfrågor i statsrådet är det dock uppenbart att ej samma noggrannhet vid prövningen är möjlig i regeringsrätten. Det är ett elementärt rättsstatligt trygghetskrav att medborgarna i dylika frågor ges tillgång till ett rättsligt

förfarande. Härtill kommer i förevarande fall att fråga är om synnerligen stora belopp, där kravet på likformighet och rättslig kontroll gör sig starkt gällande.

Normalt sett borde beslut av denna art, träffade av högertrafikkommisionen, överklagas hos regeringsrätten. I första hand yrkas fördenskull att det ovan berörda undantaget i ovannämnda paragraf rörande mål om ersättning för kostnader i anledning av övergång till högertrafik måtte utgå.

Skulle man av praktiska skäl — t. ex. av hänsyn till att ett stort antal överklagande är att vänta, som erfordrar särskilt snabb handläggning — ej anse sig kunna belasta regeringsrätten med detta slag av mål, måste ett annat kvalificerat rättsligt forum skapas för dessa ersättningsfrågors avgörande i sista instans. Exempel på dylika värderingsnämnder kan hämtas från olika håll. T. ex. kan riksvärderingsnämnden omnämnas, vilken bestämmer ersättningar enligt rekvisitionslagen för rekviderat gods. Exempel på andra dylika nämnder, i vilka höga domare, f. d. justitieråd eller regeringsråd, ingår som ordförande, kan anföras. En liknande nämnd torde böra inrättas, därest man väntar att besvären på detta område kommer att få sådan omfattning, att regeringsrätten ej kan belastas med att vara prövningsinstans.

Under åberopande av det anförda hemställes,

i första hand att orden "eller rör ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik" måtte utgå ur 2 § 4:o) förslaget till ändrad lydelse av regeringsrättslagen; eller, om detta yrkande ej bifalles,

i andra hand att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om inrättande av en särskild värderingsnämnd under ordförandeskap av domare för avgörande av besvärsmål avseende ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik.

Stockholm den 19 maj 1964

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Mac P. Hamrin
i Kalmar